

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

Mål nr

meddelad i Stockholm den 19 november 2003

B 2478-03

KLAGANDE

Riksåklagaren

MOTPART

DA

Offentlig försvarare och ombud: advokaten JG

SAKEN

Misshandel

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten över Skåne och Blekinge, avd. 1, dom den 19 maj 2003 i mål

B 2473-01

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

För försvaret av DA i Högsta domstolen tillerkänns JG ersättning av allmänna medel med sextontusensexhundraåttiosju (16.687) kr, varav 4.450 kr för arbete, 7.700 kr för tidsspillan och 4.537 kr för utlägg. Denna kostnad skall stanna på staten.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Riksåklagaren har yrkat att Högsta domstolen dömer DA för misshandel av normalgraden och bestämmer påföljden till villkorlig dom i förening med dagsböter. I andra hand har Riksåklagaren yrkat att påföljden bestäms till dagsböter.

DA har bestritt ändring.

DOMSKÄL

Av utredningen i målet framgår att DA i uppfostringssyfte tilldelat sin då nioårige son R fem - sju slag med en cirka 20 centimeter lång och några millimeter tjock stekspade av trä. Slagen träffade sonens lår och stjärt. Åtminstone de två första slagen orsakade smärta. Dessutom uppstod rodnad och ett mindre blåmärke av slagen.

Vad Högsta domstolen nu har att pröva är om gärningen skall bedömas som misshandel av normalgraden eller som ringa brott samt vilken påföljd som brottet bör föranleda.

DA har inför Högsta domstolen uppgivit bl.a. följande. Vid tiden för den aktuella händelsen fick R ofta vredesutbrott och bråkade i skolan. Hon blev vid sådana tillfällen uppringd på sin arbetsplats av skolpersonalen som krävde att hon skulle komma och hämta sonen. Efter varje sådan händelse försökte hon tala sonen till rätta och förklarade samtidigt att hon kunde riskera sin anställning genom att hon så ofta tvingades lämna sin arbetsplats för att hämta honom. Den aktuella dagen befann hon sig i hemmet och var sjuk och febrig när personalen ringde från skolan och krävde att hon skulle hämta sonen efter ett nytt bråk. Hon hämtade

hem R och tog i den pressade situationen till stekspaden för att tillrättavisa sonen, eftersom han inte tog någon notis om hennes förmaningar och tidigare samtal inte hade fått honom att upphöra med sina vredesutbrott och bråk i skolan. En väninna ingrep efter några slag och tog tag i stekspaden. En stund senare bad DA sonen om förlåtelse.

Aga är numera inte en tillåten uppfostringsmetod. I 6 kap. 1 § föräldrabalken föreskrivs att barn inte får utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling. Förbudet har ansetts innebära ett klarläggande att aga av barn är brottsligt, om motsvarande handling mot en annan person är straffbar som misshandel (jfr prop. 1978/79:67 s. 31 f.). Detta gäller även om agan utgör en enstaka händelse och inte ingår som ett led i en uppfostringsmetod.

Enligt 3 kap. 5 § brottsbalken döms den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom eller henne i vanmakt eller något annat sådant tillstånd, för misshandel till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.

DAs gärning har endast orsakat smärta och skada av helt lindrig art. Gärningen är under sådana omständigheter att beteckna som ringa brott.

Vid misshandelsbrott som är ringa är fängelse avsett att tillämpas som påföljd endast undantagsvis, t.ex. vid upprepade brott som gränsar mot normalgraden av misshandel eller massiva återfall i ringa brott (jfr prop. 1992/93:141 s. 28 f.). I linje därmed ligger att det vid gärningar som inte orsakat annat än helt lindrig smärta eller skada bör föreligga särskilda försvårande omständigheter för att döma ut bötesstraff som ligger i den övre delen av böteskalan.

En systematisk användning av aga som uppfostringsmetod får anses vara en klart försvårande omständighet även om smärtan eller skadan i varje enskilt fall skulle vara helt ringa. När det gäller DA har det emellertid inte ens påståtts annat än att agan var en engångsföreteelse. Några skäl för att beakta bruket av en stekspade eller platsen för agan som särskilt försvårande kan inte anses föreligga. Mot den bakgrunden och med beaktande av att DA tog till våld i en för henne pressad situation, när hon var sjuk och oroad för sin fortsatta anställning, finner Högsta domstolen inte anledning att göra någon annan bedömning i påföljdsfrågan än den som underrätterna gjort.

Hovrättens domslut skall därför fastställas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Munck, Lennander, Victor, Dahllöf
(referent) och Calissendorff
Föredragande revisionssekreterare: Katarina Eriksson